

8.

Juliusz Kossak

Książę Józef Poniatowski na Szumce

Cena wylicytowana: 55 000 zł

akwarela, gwasz/papier, 28,5 x 22,5 cm

sygnowany p.d.: 'Juliusz Kossak'

na odwrociu lakowa pieczęć własnościowa Zygmunta Kowalskiego oraz nalepka wystawowa z Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych w Krakowie z wystawy pamiątkowej Księcia Józefa Poniatowskiego z 1913

Podatki i opłaty

- Do kwoty wylicytowanej doliczana jest opłata aukcyjna. Stanowi ona część końcowej ceny obiektu i wynosi 18%.

Esej

Twórczość akwarelowa zajmuje szczególne miejsce w dorobku Juliusza Kossaka. Jednym z pierwszych epizodów w jego artystycznej edukacji była trwająca 6 lat wędrówka po wschodnich rubieżach dawnej Rzeczypospolitej. W latach 1844-50 jeździł po ziemskich majątkach w Małopolsce, na Podolu, Wołyniu i Ukrainie. W tym okresie Kossak tworzył przede wszystkim końskie studia, sceny przejażdżek, polowań, wyścigów, także wnętrza stajenne i widoki majątków. Artystę jednocześnie interesowała historia wojskowości i oręża polskiego. Bohaterami swoich scen czynił zarówno znakomitych przywódców bądź żołnierzy okresu I Rzeczypospolitej, doby napoleońskiej, XIX-wiecznych wojskowych austriackich czy francuskich, a także powstańców kościuszkowskich, listopadowych czy styczniowych. Do ulubionych motywów Juliusza Kossaka, z zakresu heroizowanych portretów konnych należał portret księcia Józefa Kossaka. Był synem Andrzeja Poniatowskiego herbu Ciołek, brata Stanisława Augusta – króla Polski, oraz księżniczki Teresy z Księżąt Kińskich, damy dworu austriackiej cesarzowej Marii Teresy. Szykowany przez rodziców do dworskiej kariery w Austrii, wybrał na ojczyznę Polskę. Mimo błyskawicznie rozwijającej się kariery w armii austriackiej, w której w 1788 roku służył już w randze pułkownika i wstąpił się pod Sabaczem w wojnie z Turcją, zdecydował się w 1789 roku na życzenia króla i sejmu wstąpić do wojska polskiego. Znamienym momentem jego kariery był wybuch wojny z Austrią, kiedy to stanął na czele wojska, nie tylko dowodząc armią, ale walcząc jak prosty żołnierz z bronią w ręku. W bitwie pod Raszynem – 19 kwietnia 1809 roku – poprowadził wojsko do ataku na bagnety z karabinem w dłoni, imponując swoją postawą nawet wrogom. Już 30 kwietnia rozpoczął marsz ku Galicji, wyzwalając ją spod austriackiego panowania. Znamienna jest również legenda o śmierci księcia Józefa. Ranny w bitwie pod Lipskiem, ledwo odzyskawszy siły, przystąpił do odbudowy armii, zwołując pospolite ruszenie. Zwolennicy orientacji prorosyjskiej i ugody z carem zaczęli naciskać na księcia, aby odstąpił Napoleona. Stanowczo odmówił, mówiąc, że Bóg mu powierzył honor Polaków. Księżę Józef Poniatowski zginął, osłaniając odwrót wojsk francuskich. Zbyt wcześnie wysadzony most na Elsterze zablokował mu drogę ucieczki. Ciężko ranny chciał przeprowić się przez rzekę, ale ponownie przyjął strzały i utonął w nurcie Elstery. Jednym z najznakomitszych portretów, dla którego Kossak wypracował charakterystyczny typ reprezentacyjnego ujęcia, jest portret księcia Józefa na koniu z 1879 roku, obecnie w zbiorach Muzeum Zamkowego w Łańcucie. Prezentowana praca powtarza kompozycję znakomitego portretu mistrza akwareli. Postać Józefa Poniatowskiego należała do ulubionego repertuaru tematów podejmowanych parokrotnie w szczytowym okresie swojej twórczości. Księżę Józef Poniatowski był bowiem jedną z najznakomitszych i najbarwniejszych postaci w panteonie narodowych bohaterów i wybitną inspiracją dla Kossaka. Protoplasta malarskiego rodu uchwycił postać księcia na tle oddziału kawalerii. Bohater narodowy ukazany jest w centrum kompozycji, ubrany w generalski mundur Wojsk Księstwa Warszawskiego, który dodatkowo okrywa spięty na lewym barku futrzany płaszcz podbity purpurowym suknem. Od najwcześniejszego okresu działalności twórczej Kossak w znakomity sposób ukazywał detale związane z ubiorem czy osprzętem portretowanych postaci. Nie tylko szczegóły umundurowania zostały oddane z wielką dbałością o detale, lecz również znakomite, iście generalskie oporządzenie karego konia. Marszałek wsparty jest na błękitnej derce z białym

otokiem zakończonym drobnymi frędzlami. Z wielką dbałością zostały ukazane ozdobne elementy ogłowia dekorowane srebrnymi guzami. Na szczególną uwagę zasługuje wierzchowiec księcia Józefa – słynna Szumka. Karego ogiera czystej krwi arabskiej Poniatowski dostał od księcia Eustachego Sanguszki ze swojej sławnej stajni w Sławcie w 1810 roku.

Pochodzenie

- kolekcja Zygmunta Kowalskiego - przedwojennego Dyrektora Miejskiej Kasy Oszczędności w Krakowie - kolekcja prywatna, Polska